

## **CIVITAS FORTISSIMA**

Balassagyarmat, a Legbátrabb Város, 1919. január 29-én a bátor polgárok, katonák és vasutasok önfeláldozással felszabadították a várost az idegen uralom alól. A csehek január 15-én lépték át az Ipolyt és foglalták el Balassagyarmatot és a folyó bal partján lévő települések többségét, többek között Drégelypalánkot és Szécsényt is. A csehek célja ugyanis az Ipolyság-Balassagyarmat és Balassagyarmat-Losonc vasútvonalak megszerzése volt és annak ellenőrzése.

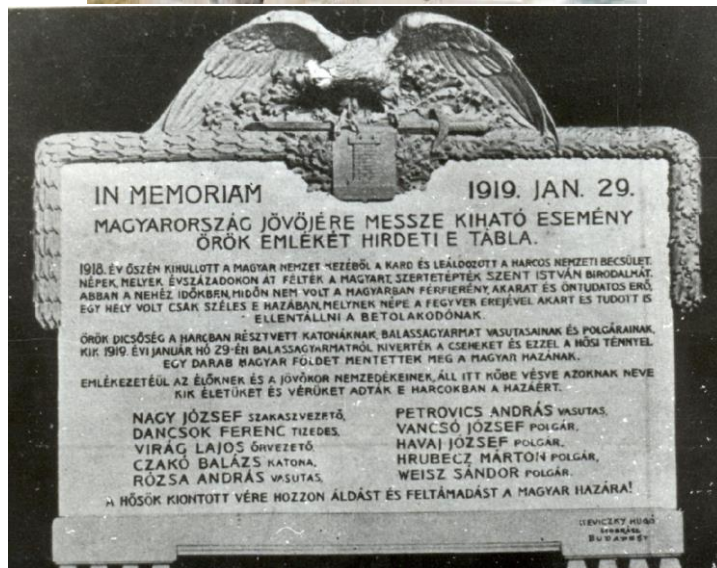
A budapesti kormányzat kétszeresen is rosszul mérte fel az akkori politikai helyzetet, mivel a Károlyi-kormány attól tartott, hogy a fegyveres ellenállás miatt Magyarország pozíciója gyengébbé válhat a béketárgyalásokon. Az Ipoly bal partján fekvő Balassagyarmatra a Cseh Légión kontingense 1919. január 15-én vonult be. A csehek célja a demarkációs vonalon való átlépésnél már Gyöngyös, Aszód és Miskolc elfoglalása volt. A csapatok a laktanya, a posta és a vasútállomás elfoglalásával biztosították be helyüket. Bazovszky január 25-ével átvette a Balassagyarmati irányítását és próbálta a városvezetést csehszlovák hűségére kényszeríteni.

A lakosság között egyértelműen érzékelhető volt már az első megszállási napot követően a feszültség és a vasutasok meg is tették az első lépést a magyar ellenállásra. A Vármegyeházán megtartott köztisztviselői gyűlésen megtagadták a köztisztviselők az új hatalom számára az eskütételt. Ezt követte, hogy január 27-én Rákóczi István kormánybiztossal az élen a helyi tisztviselők titokban fogadalmat tettek, hogy szembe szegülnek a megszállókkal és az 1919. január 29-ei támadás a két hete tartó cseh légionáriusok ellen megkezdődött, amelyet Bajatz Rudolf és Vizey Zsigmond századosok szerveztek meg. A balassagyarmati polgárok a katonasággal kiegészülve indították a támadást a csehek által birtokolt területek ellen. A város három helyőrségéből egy helyre, a laktanyába, szorították vissza a cseheket, ahol a cseh parancsnok, Augustin Lauka is életét vesztette. A magyar katonaság a nagy veszteségek miatt azonban visszavonultak Magyaránáorig, hogy erőt tudjanak gyűjteni, viszont mindeközben a polgárság, a pénzügyőrség és számos diák is tűz alatt tartotta a laktanyát, hogy a megszállók azt higgyék, hogy folyamatos katonai jelenlét van. A délutáni órákra a visszatérő 16-os és 38-as honvédekhez csatlakoztak az iglói géppuskások, akikkel kiegészülve a polgárok már elég erőt jelentettek ahhoz, hogy a csehek visszavonuljanak. Az esti órákra már Balassagyarmat középületein magyar zászlókat lobogtatott a szél.

A város visszavétele után a csehek már nem próbálkoztak további hódításokkal és felhagytak véglegesen a borsodi szénmedence meghódításával. Balassagyarmatot ezzel a hőstettel 2005-ben az Országgyűlés emléktörvényben a Civitas Fortissima, azaz a Legbátrabb Város címmel adományozták meg. Ez az esemény véleményem szerint igencsak tanulságos az utókor számára, hisz megmutatták a polgárok, vasutasok, katonák és diákok, hogy összefogással, azonban hatalmas vérontás nélkül is lehet sikeres eredményeket elérni.

Számomra ez az esemény kiemelkedő fontosságú, hisz lakhelyem, Szécsény, is érintett volt a történetekben. Hálás vagyok azoknak az embereknek, akik önfeláldozással és bátorsággal kiálltak otthonukért, otthonunkért. A múlt évben kezdtem utánanézni a Civitas Fortissima esemény részleteinek, mikor a balassagyarmati versenyen részt vettem két osztálytársammal. A verseny során ugyan nem értünk el komolyabb helyezést, ám mégis rengeteg új élménnyel és tudással tértünk vissza a hétköznapi életbe, mégis úgy gondolom, hogy az esszé írása közben számos új információval gazdagodtam az eddigieken túl. Remélem a jövőben tovább tudom majd vinni hőstettüknek emlékét.

Továbbá számos forrás őrzi emléküket, mint például A legbátrabb város című film, amelyet 2009-ben mutattak be először és amellyel Matúz Gábor állít emléket az életüket feláldozó hősöknek. A balassagyarmati köztéren is látható emlékmű is rájuk emlékeztet minket, amely Eleőd Ákos tervei alapján készült el, ezzel együtt a Köztársasági teret is átnevezték Civitas Fortissima térré. A városháza falára 1922. október 29-én helyezték el az emléktáblát, amelyen Horthy Miklós Kormányzó Úr szavai is megtalálhatóak: *“ Akikről e tábla szólani fog, igaz magyarok voltak, mert forrón szerették hazájukat, és hősök voltak, mert hazaszeretettüknek életüket is feláldozták.”*



Források:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Balassagyarmati\\_felkel%C3%A9s](https://hu.wikipedia.org/wiki/Balassagyarmati_felkel%C3%A9s),

<http://www.balassagyarmat.hu/hun/civitas-fortissima.html>

[http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1919\\_január\\_29\\_a\\_legbátrabb\\_város\\_küz\\_i\\_a\\_cseh\\_megszállók](http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1919_január_29_a_legbátrabb_város_küz_i_a_cseh_megszállók)

<http://magyarhosok.hupont.hu/24/1919-civitas-fortissimaa-legbátrabb-varos-balassagyarmat>